

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W POZNANIU

61-851 Poznań, ul. Zielona 8
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax. (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 26 czerwca 2001 r.

RPZ -536-S/2/2000/MK/320

DECYZJA nr 12/2001

1. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek KabelTon Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie, ul. Grodzka 2, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję** przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu, ul. Podmiejska 22b polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku usług operatorskich dostarczania programów telewizyjnych na terenie Gorzowa poprzez:

- narzucanie abonentom uciążliwych warunków umowy o świadczenie usług telewizji kablowej, przynoszących temu podmiotowi nieuzasadnione korzyści w drodze zastrzeżenia w "Regulaminie świadczenia usług telewizji kablowej" minimalnego 12 miesięcznego okresu, w którym abonent pod rygorem zapłaty kary umownej nie może odstąpić od umowy,
- przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji w drodze zastrzeżenia, o którym mowa wyżej.

2. Na podstawie art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319) koszty postępowania ponosi wnioskodawca.

Uzasadnienie

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura w Poznaniu wpłynął wniosek KabelTon Sp. z o.o. w Szczecinie, ul. Grodzka 2, o wszczęcie postępowania administracyjnego przeciwko Multimedia Sieci Sp. z o.o. w Kaliszu, ul. Podmiejska 22b, w sprawie naruszania praw konsumenckich i wolności konkurencji przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. We wniosku KabelTon Sp. z o.o. podniosła, że mieszkańcy Gorzowa korzystający z usług Gorzowskiej Telewizji Kablowej, która zmieniła w międzyczasie nazwę na Multimedia Sieci Sp. z o. o., zamierzający zmienić operatora TVK nie mogą tego uczynić ze względu na stwarzanie uciążliwych warunków umów o świadczenie usług TVK narzucających abonentom obowiązek korzystania z usług Multimedia Sieci Sp. z o.o. przez 12 miesięcy od daty podpisania umowy. W regulaminie świadczenia usług telewizji kablowej przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. umieszczony został następujący zapis *Abonent zobowiązuje się do korzystania z usług Operatora w zakresie dostarczania sygnału telewizji kablowej przez co najmniej 12 miesięcy od daty zawarcia niniejszej umowy oraz do wnoszenia z tego tytułu należnych opłat.* To postanowienie jak również rzekome nieinformowanie abonentów o tym, że warunki umów sporządzonych i oferowanych przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. nie

stanowią kontynuacji kontraktów z Gorzowską Telewizją Kablową Sp. z o.o. (ze zmienioną nazwą operatora) zostały zakwalifikowane przez spółkę KabelTon jako eksploatacyjne praktyki monopolistyczne.

Ponadto skarżąca wskazała, iż przedmiotowy zapis ogranicza mieszkańcom Gorzowa możliwość wyboru konkurencyjnego operatora utrzymując tym samym pozycję dominującą Multimedia Sieni Sp. z o.o. na terenie Gorzowa. W Gorzowie poza Multimedia Sieni Sp. z o.o. usługi polegające na dostarczaniu programów telewizyjnych świadczą Kabelton Sp. z o.o., Spółdzielnia Mieszkaniowa Staszica a także operatorzy cyfrowej telewizji satelitarnej Wizja TV Sp. z o.o., Polska Korporacja Telewizyjna Sp. z o.o. udostępniająca pakiet programowy Cyfra +, Telewizja Polsat S.A. udostępniająca Polsat Cyfrowy.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, Urząd dnia 21 sierpnia 2000r. na podstawie art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jednolity - Dz. U. z 1999r., Nr 52, poz. 547) odmówił wszczęcia postępowania antymonopolowego w sprawie wniosku złożonego przez KabelTon Sp. z o.o. Podając uzasadnienie Urząd poinformował, iż ingerencja w stosunki umowne jest możliwa tylko wtedy, gdy zostaną spełnione określone prawem warunki. Zdaniem Urzędu w omawianym przypadku nie spełniony został warunek łącznego spełnienia przesłanek z art. 5 ust. 1 pkt 6 poprzednio obowiązującej ustawy. Wnioskodawca zachowując dwutygodniowy termin podtrzymał żądanie zobowiązując tym samym Urząd do wszczęcia postępowania.

Dnia 18 września 2000r. Urząd zawiadomił strony o wszczęciu postępowania administracyjnego w trybie cytowanej ustawy. Ustosunkowując się do zawiadomienia Spółka Multimedia Sieni nie zgodziła się z zarzutami wnioskodawcy informując m. in., że jest nowym podmiotem, który na mocy stosownych umów przejął funkcje operatora od Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o. Do odpowiedzi skarżona załączyła zestawienie kosztów związanych z dzierżawieniem sieci od Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o., umowy dzierżawy pomiędzy Gorzowską Telewizją Kablową Sp. z o.o. a Multimedia Sieni Sp. z o.o., zestawienie kosztów dzierżawy oraz inne dokumenty. Uwzględniając wniosek Multimedia Sieni sp. z o.o. w przedmiocie ograniczenia KabelTon Sp. z o. o. prawa wglądu w materiał dowodowy Urząd w dniu 6 listopada 2000r. wydał stosowne postanowienie. Na powyższe postanowienie spółka KabelTon wniosła zażalenie do Sądu Antymonopolowego. Akta sprawy wraz z odpowiedzią Urzędu na zażalenie przekazano do sądu. Dnia 12 lutego 2001r. Sąd Antymonopolowy odrzucił zażalenie.

Po uzupełnieniu materiału dowodowego dnia 23 maja 2001r. zakończono postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Multimedia Sieni Sp. z o.o. jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319). Posiada status operatora sieci kablowej zbiorowego nadawania programów radiofonicznych i telewizyjnych, działającego na podstawie Zezwolenia TVK nr 85/2000 Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej Zarządu Krajowego w Warszawie z dnia 31 lipca 2000r. (karta 43 akt adm.).

Wnioskodawca KabelTon Sp. z o.o. jest również przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ww. ustawy. Przedmiotem działalności spółki jest prowadzenie działalności w dziedzinie telekomunikacji oraz działalności związanej z telekomunikacją, włączając w to m.in. zakładanie i obsługę sieci telewizji kablowej.

Rynkiem relewantnym (właściwym) w sprawie jest rynek usług polegających na umożliwieniu abonentowi odbioru programów telewizyjnych, w mieście Gorzowie. Przedmiotem popytu jest bowiem możliwość odbioru i wyboru programów telewizyjnych. Uczestnikami tego rynku od strony podażowej są operatorzy TVK: Multimedia Sieci Sp. z o.o., KabelTon Sp. z o.o., Spółdzielna Mieszkaniowa Staszica oraz operatorzy cyfrowej telewizji satelitarnej: Wizja TV Sp. z o.o., Polska Korporacja Telewizyjna Sp. z o.o., Telewizja Polsat S.A. albowiem w sytuacji gdy oferty programowe w znacznym stopniu się pokrywają uznać należy substytutywność pakietów programowych dostarczanych drogą kablową i satelitarną. Obszar rynku relewantnego wyodrębniony został zgodnie z treścią Zezwolenia TVK nr 85/2000 przy uwzględnieniu jednolitych warunków konkurencji.

Uzyskawszy zezwolenie Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej na zakładanie i używanie urządzeń i sieci kablowej odbioru zbiorowego programów radiofonicznych i telewizyjnych Multimedia Sieci Sp. z o.o. objęła funkcje operatora na terenie Gorzowa w oparciu o stosowne umowy z Gorzowską Telewizją Kablową Sp. z o.o. (na wniosek Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o. cofnięto wydane na jej rzecz zezwolenie PAR). Na podstawie umowy dzierżawy z Gorzowską Telewizją Kablową Sp. z o.o. skarżona przyjęła w dzierżawę majątek trwały składający się z wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych a także wszelkie prawa i obowiązki wynikające w szczególności z zawartych umów abonenckich, umów z administratorami zasobów mieszkaniowych, a także z innych oświadczeń, umów i porozumień związanych z eksploatacją majątku (karty 36-37 akt adm.). Multimedia Sieci Sp. z o.o. przejmując funkcje operatora podpisywała nowe umowy abonenckie z abonentami chcącymi korzystać ze świadczonych przez nią usług. Dotychczasowi abonenci Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o. po zaprzestaniu przez nią prowadzenia działalności operatorskiej decydowali czy zawrzeć umowę z następcą kontrahenta czy też z innym podmiotem prowadzącym działalność operatorską.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż praktyką monopolistyczną ograniczającą konkurencję jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku, a w szczególności narzucanie przez przedsiębiorcę uciążliwości warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści. Wskazana praktyka zaistnieje, gdy spełnione zostaną łącznie następujące przesłanki:

- 1) narzucania warunków umowy przez podmiot dominujący,
- 2) uciążliwości narzucanych warunków,
- 3) osiągnięcia nieuzasadnionych korzyści przez podmiot dominujący.

Warunkiem uruchomienia przepisów ustawy było stwierdzenie, iż Multimedia Sieci Sp. z o.o. zajmuje pozycję dominującą na rynku. Zgodnie z najnowszą linią orzecniczą, uwzględniono w rozważaniach możliwość substytutywności rynku świadczenia usług telewizji kablowej oraz rynku satelitarnej telewizji cyfrowej (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 9 maja 2001r., sygn. akt XVII Ama 91/00, wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 2 kwietnia 2001 r., sygn. akt Ama 12/01). Z tego powodu Urząd zbadał udział w rynku relewantnym zarówno operatorów platform cyfrowych jak i

operatorów TVK. Z zebranych materiałów wynika, iż Multimedia Sieci Sp. z o.o. posiada [usunięto] abonentów, KabelTon Sp. z o.o. - [usunięto], Spółdzielnia Mieszkaniowa Staszica - [usunięto], Telewizja Polsat S.A. - [usunięto], Wizja TV Sp. z o.o. - [usunięto]. Przyjmując, że Polska Korporacja Telewizyjna Sp. z o.o. posiada ok. [usunięto] abonentów Cyfry + , udział Multimedia Sieci Sp. z o.o. w rynku w zakresie oferowanych pakietów programowych przekracza 50% (karty 32, 66, 101, 106, 109 akt adm.). Zatem nawet jeśli potraktujemy transmisję programów drogą satelitarną jako substytut drogi kablowej należy stwierdzić, iż spółka Multimedia Sieci Sp. z o.o. posiada pozycję dominującą w rozumieniu przepisu, art. 2 pkt 9 ww. ustawy, czego zresztą nie negowała w toku postępowania antymonopolowego.

Narzucanie uciążliwych warunków musi mieć charakter przymusowy wymuszony przez podmiot dominujący. Multimedia Sieci Sp. z o.o. rozpoczynając działalność operatorską przedkłada nowe umowy pozostawiając decyzję co do ich podpisania potencjalnym abonentom. Nie jest to, jak twierdzi KabelTon Sp. z o.o., proces "przepisywania" umów w celu jedynie zmiany podmiotowej po stronie operatora. Świadczy o tym fakt, iż opłaty na rzecz rzekomego cedenta - Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o. nie są egzekwowane przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. (karty 51, 53 akt adm.). Wobec tego, że umowy o świadczenie usług TVK przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. nie są kontynuacją warunków umów poprzednika i zachowana została swoboda wyboru kontrahenta, treści postanowień umownych należy rozpatrywać przez pryzmat stosunku zobowiązaniowego powstałego w drodze dobrowolnie złożonych oświadczeń woli.

Uciążliwość warunku umowy przejawia się w braku powszechności jego występowania w stosunkach prawnych danego rodzaju. W praktyce zawierania umów z operatorami TVK, platform cyfrowych (także telefonii komórkowej) postanowienia zobowiązujące klienta do korzystania z usług przez określony w umowie czas minimalny nie są rzadkością. Ograniczając prawo wypowiedzenia umowy operator dąży do osiągnięcia pewnego poziomu bezpieczeństwa koniecznego do utrzymania swej pozycji na rynku oraz możliwości wyznaczenia długookresowej strategii rozwoju. Tym bardziej popularne i uzasadnione jest takie ograniczenie w przypadku umów zawieranych na warunkach promocyjnych. Multimedia Sieci Sp. z o.o. podłączając nowych abonentów zwalniała ich z konieczności wniesienia opłaty aktywacyjnej w wysokości 149 zł., dla abonentów zamieszkujących lokale w zabudowie wielorodzinnej oraz 249 zł., dla abonentów zamieszkujących domy jednorodzinne (k. 19, 31). W tej sytuacji pewność, że abonent będzie korzystał z sieci w umówionym okresie zapewnia zwrot choćby części kosztów ponoszonych przez spółkę. Ponadto nałożony przez spółdzielnię obowiązek sprzedaży pakietu socjalnego, którego koszty sprzedaży są wyższe niż uzyskiwane z tytułu wpływu sprawia, że chcący zabezpieczyć swe interesy operator zobowiązuje abonentów do nie odstępowania od umowy w ciągu jednego roku. Podobne rozwiązanie zastosowała spółka KabelTon podczas prowadzonych wiosennych i jesiennych akcji promocyjnych (k. 64, 69), co więcej promocyjna oferta została zaadresowana tylko do osób będących klientami innego operatora telewizji kablowej.

Zdaniem urzędu druga przesłanka art. 8 ust.2 pkt 6 ww. ustawy nie została spełniona.

Nieuzasadnione korzyści są naturalną konsekwencją narzucania uciążliwych warunków umowy. Brak uciążliwego charakteru warunków umów abonenckich sprawia, iż skarżona spółka nie zapewniła sobie sytuacji korzystniejszej od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju, nie wystąpiły też zatem nieuzasadnione korzyści po jej stronie. Trzecia przesłanka, o której mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 nie została więc spełniona.

W związku z powyższym, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy, stąd orzeczono jak w sentencji.

Treść kwestionowanego przez KabelTon Sp. z o.o. jak również okoliczności towarzyszące podpisywaniu nowych umów przez Multimedia Sieci sp. z o.o. z abonentami nie stanowią zdaniem Urzędu również przejawu praktyki monopolistycznej z art. 8 ust. 2 pkt 5 ww. ustawy. Po pierwsze minimalny roczny termin obowiązywania umowy, którego uzasadnienie przedstawiono powyżej, nie jest na tyle długi by widocznie ograniczyć konkurencję. Po upływie tego okresu można skutecznie rozwiązać umowę i zawrzeć nową z innym oferującym atrakcyjniejsze warunki operatorem. Po drugie domniemane informowanie przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. abonentów Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. z o.o. o tym, że umowy podpisywane z nią umowy są kontynuacją kontraktów wcześniej obowiązujących, stanowić może jedynie, pod warunkiem przedstawienia dowodów na poparcie tego twierdzenia, czyn nieuczciwej konkurencji w świetle przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211 ze zm.). Kształt prawny umów o świadczenie usług TVK przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. wyraźnie wskazuje, że są to nowe umowy, z nowym podmiotem i na nowych warunkach. Dodatkowym argumentem dla uznania, że w omawianym stanie faktycznym nie chodziło o zakamuflowane wydłużenie okresu, w którym rozwiązanie umowy jest ograniczone są koszty poniesione przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. w związku rozpoczęciem działalności operatorskiej na terenie Gorzowa (k. 34, 35,36, 39, 52, 59, 60). To abonent, swobodny w wyborze kontrahenta, decydował czy skorzystać z oferty Multimedia Sieci Sp. o. o. Jak podano w uzasadnieniu pkt I sentencji, żaden abonent Gorzowskiej Telewizji Kablowej Sp. o.o. odmawiający podpisania umowy nie został pociągnięty do odpowiedzialności finansowej. Ponadto treść umów zawieranych przez Multimedia Sieci Sp. z o.o. ze Spółdzielnią Mieszkaniową "Budowlani", Spółdzielnią Mieszkaniową "Metalowiec" (k. 54-58) oraz twierdzenia wnioskodawcy wskazują iż umowy o dostarczanie sygnału TVK do zasobów mieszkaniowych spółdzielni nie były zawierane na wyłączność świadczeń przez spółkę Multimedia Sieci. Nie był to również proces przepisywania umów z wiązać by się mogła konieczność podpisania przedłożenia umowy przez abonentów związanych minimalnym 12 miesięcznym okresem. Żaden z odbiorców sygnału TVK, który w wyniku zaprzestania operowania przez Gorzowską Telewizję Kablową Sp. z o.o. nie zawarł umowy z Multimedia Sieci Sp. z o.o. nie poniósł z tego tytułu konsekwencji finansowych w postaci kary umownej (k. 51, 53).

W związku z powyższym orzeczono, jak w sentencji.

O decyzji służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego – Sądu antymonopolowego w Warszawie, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym, od dnia doręczenia decyzji.

Od postanowienia o kosztach przysługuje stronom zażalenie do Sądu Okręgowego – Sądu antymonopolowego w Warszawie, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodniowym, od dnia doręczenia decyzji.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymują:

1. pełnomocnik
Radca prawny Jan Półtorak
Multimedia Sieci Sp. z o.o.
Ul. Podmiejska 22b
62-800 Kalisz

2. Pełnomocnicy
Radcowie prawni
M. Majka, W. Piotrowska-Trapacz s.c.
Os. Bolesława Chrobrego 16/54
60-681 Poznań

KabelTon Sp. z o.o.
Ul. Grodzka 2
70-560 Szczecin